

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի 2016թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը

Հաճախակի տրվող հարցեր

Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը:

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի (ԹԻ) Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը (ԿԸՀ) գնահատում և դասակարգում է պետությունները/տարածքները՝ ելնելով այն բանից, թե երկրի հանրային ոլորտը (պետական և համայնքային մարմիններ) որքանով է ընկալվում որպես կոռումպացված: Այն բաղադրյալ համաթիվ է, որը ստացվում է իրենց բնագավառներում ճանաչում ունեցող մի շարք կազմակերպությունների կողմից անցկացված հարցումների և գնահատումների՝ կոռուպցիային առնչվող տվյալների համադրությամբ: ԿԸՀ-ն կոռուպցիայի վերաբերյալ աշխարհում ամենից լայնորեն գործածվող ցուցանիշն է:

Ինչո՞ւ է ԿԸՀ-ն հիմնվում միայն ընկալման վրա:

Կոռուպցիան ընդհանրապես իր մեջ ներառում է անօրինական գործունեության տեսակներ, որոնք միտումնավոր թաքցվում են և բացահայտվում են միայն սկանդալների, հետաքննությունների կամ քրեական հետապնդումների միջոցով: Հետևաբար, չկա որևէ հուսալի միջոց՝ փաստական նյութի հիման վրա գնահատելու տարբեր պետություններում կամ տարածքներում առկա կոռուպցիայի բացարձակ մակարդակը: Այդ մակարդակը հաշվարկելու հնարավոր փորձերը, ինչպիսիք են, օրինակ, տարբեր միջոցներով վեր հանված կաշառակերության դեպքերի, կոռուպցիայի հետ ուղղակիորեն կապված՝ հարուցված քրեական գործերի կամ էլ դատական գործերի քանակների համեմատության միջոցով ստացված թվերը չեն կարող հանդիսանալ կոռուպցիայի մակարդակի միանշանակ ցուցանիշներ: Դրանք միայն արտացոլում են տվյալ պետության դատախազության, դատական մարմինների և/կամ զանգվածային լրատվամիջոցների կողմից կոռուպցիոն հանցագործությունների հետաքննման և վեր հանման արդյունավետությունը: Պետությունների համեմատելի տվյալների հավաքագրման վստահելի մեթոդ է համարվում այն անձանց ընկալումների գրանցումը, որոնք ունակ են փորձագիտական գնահատական տալու տվյալ պետության հանրային ոլորտի կոռումպացվածության վերաբերյալ:

Ո՞ր պետությունները/տարածքներն են ընդգրկված 2016թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթվի (ԿԸՀ) դասակարգման աղյուսակում և ինչո՞ւ:

Որպեսզի պետությունը/տարածքը ընդգրկվի դասակարգման աղյուսակում՝ այն պետք է ներառված լինի ԿԸՀ տվյալների առնվազն երեք աղբյուրներում: Հետևաբար, համաթվի աղյուսակում տվյալ պետության ներառված չլինելը նշանակում է ոչ թե այն, որ այդ պետությունում առկա չէ կոռուպցիա, այլ

միայն այն, որ նրա վերաբերյալ առկա չէ կոռուպցիայի վերաբերյալ բավարար տեղեկատվություն: Այս տարի ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում ներառված են 176 երկրներ և տարածքներ՝ 2015թ. համեմատությամբ ավելացել է 8 երկիր: 2015թ. ԿԸՀ հետ համեմատած՝ դասակարգման աղյուսակում բացակայում են Սեյշելյան կղզիները, սակայն ավելացել են Բահամյան կղզիները, Բարբադոսը, Բրունեյը, Դոմինիկան, Գրենադան, Մալդիվները, Սենթ Լուսիան, Սենթ Վինսենթ և Գրենադինները, և Սոդոմոնի կղզիները:

Որո՞նք են ԿԸՀ հաշվարկման համար անհրաժեշտ տվյալների աղբյուրները:

2016թ. ԿԸՀ-ն հիմնված է կառավարման և բիզնես մթնոլորտի վերլուծության հարցերում մասնագիտացած անկախ կազմակերպությունների տվյալների աղբյուրների վրա: 2016թ. ԿԸՀ-ի համար օգտագործված տեղեկատվության աղբյուրներն այն տվյալներն են, որոնք հավաքվել են անցած 24 ամիսների ընթացքում: ԿԸՀ-ն ներառում է միայն այն աղբյուրները, որոնք դասակարգում են պետությունների/տարածքների խմբերը և չափում են հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալումը: Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլը մանրամասն դիտարկել է յուրաքանչյուր տվյալի աղբյուրի մեթոդաբանությունը՝ ապահովելու օգտագործված աղբյուրների համապատասխանությունը Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի կողմից պահանջվող որակի չափանիշներին:

Ինչո՞ւմն է ԿԸՀ դասակարգման մեջ պետության/տարածքի զբաղեցրած տեղի և նրա ԿԸՀ արժեքի միջև տարբերությունը:

Պետության/տարածքի ԿԸՀ արժեքը ցույց է տալիս պետության հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալված մակարդակը 0-ից 100 սանդղակով, որտեղ 0-ն նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես կոռումպացված, իսկ 100-ը նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես մաքուր: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում ցույց է տալիս նրա դիրքը դասակարգման մեջ ներառված այլ պետությունների նկատմամբ: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում կարող է պարզապես փոփոխվել՝ պայմանավորված այդ աղյուսակում ներառված պետությունների քանակի փոփոխությամբ:

ԿԸՀ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը հանդիսանո՞ւմ է արդյոք աշխարհի ամենակոռումպացված պետությունը:

Ոչ: ԿԸՀ-ն հանրային հատվածի կոռուպցիայի՝ այսինքն վարչական և քաղաքական կոռուպցիայի ընկալման ցուցանիշ է: Այն չի հանդիսանում մի ողջ պետության կամ հասարակության կոռումպացվածության և այդ պետության արտաքին քաղաքականության կամ գործունեության կամ մասնավոր հատվածի գործունեության վերաբերյալ դատավճիռ: ԿԸՀ դասակարգման ստորին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների քաղաքացիները հաճախ նույնքան մտահոգ են և նույնքան քննադատական կոռուպցիայի նկատմամբ, ինչպես վերին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների/տարածքների հասարակությունները:

ԿԸՀ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը այն պետությունը/տարածքն է, որում հանրային ոլորտում կոռուպցիայի մակարդակն ընկալվում է ամենաբարձրը ԿԸՀ աղյուսակում ընդգրկված

պետությունների/տարածքների մեջ: ԿԸՀ-ն ոչ մի տեղեկություն չի տալիս այն պետությունների/տարածքների վերաբերյալ, որոնք ընդգրկված չեն այդ համաթվի աղյուսակում:

Կարելի՞ է, արդյոք, տվյալ երկրի 2015թ. ԿԸՀ արժեքը համեմատել նրա անցյալ տարվա արժեքի հետ:

Այո: 2012թ. ԿԸՀ հաշվարկելու մեթոդաբանության վերանայման հետևանքով փոխվեց նաև ԿԸՀ արժեքների սանդղակը, և այն այժմ 0-ից 100 է: Կիրառելով այս նոր սանդղակը՝ հնարավոր է դառնում համեմատել ԿԸՀ տվյալ տարվա արժեքները նրա նախորդ և հաջորդ տարիների արժեքների հետ: Սակայն, քանի որ ԿԸՀ հաշվարկման մեթոդաբանությունը փոխվեց, ԿԸՀ մինչև 2012թ. արժեքները չի կարելի համեմատել հաջորդ տարիների արժեքների հետ: Բացի դրանից, 2016թ. նոր աղբյուրի ավելացման պատճառով տվյալների աղբյուրի հիմքում ընկած արժեքները համեմատելի չեն նախորդ տարիների հետ:

2012-ից փոխված մեթոդաբանության ավելի մանրամասն նկարագրության համար տես

[Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվ՝ 2012թ. թարմացված մեթոդաբանություն](#)

Ո՞ր երկրների ԿԸՀ արժեքներն են այս տարի աճել կամ նվազել:

Այս տարի նախորդ տարվա համեմատ ԿԸՀ արժեքների առավել զգալի աճ են արձանագրել Սուրինամը, Բելառուսը, Թիմոր-Լեստեն, Մյանման, Գայանան, Վրաստանը, Լաոսը, Արգենտինան, Յուգոսլավիան Կորեան, Բուրկինա Ֆասոն, Կաբո Վերդեն, Թուրքմենստանը, Սան Տոմե և Փրինսիփին ու Աֆղանստանը:

Այս տարի ԿԸՀ արժեքների առավել մեծ նահանջ արձանագրել են Զաթարը, Զուվեյթը, Բահրեյնը, Սաուդյան Արաբիան, Կիպրոսը, Լեսոտոն, Չարդանանը, Սիրիան, Մակեդոնիան, Մեքսիկան, Չարավային Սուդանը, Զիլին, Արաբական Միացյալ Էմիրությունները, Մավրիտանիան, Կենտրոնաաֆրիկյան Հանրապետությունը, Նիդերլանդները, Մոզամբիկը, Տրինիդադ և Տոբագոն, Գանան, Եմենը և Ջիբուտին:

ԿԸՀ-ն արտացոլում է, արդյոք, տվյալ երկրում տիրող կոռուպցիայի ամբողջական պատկերը:

Ոչ: ԿԸՀ-ն սահմանափակված է որոշակի շրջանակով՝ կոռուպցիան ներկայացնելով հանրային հատվածում գործարարների և երկրի փորձագետների տեսանկյունից: Այս մոտեցումը լրացնելու և կոռուպցիայի տարբեր ասպեկտներ ներկայացնելու համար Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի Զարտուղարությունը և աշխարհի ավելի քան 100 երկրներում գտնվող նրա ազգային ներկայացուցչությունների ցանցը իրականացնում են կոռուպցիայի վերաբերյալ որակական և քանակական հետազոտություններ և ուսումնասիրություններ, որոնք տալիս են կոռուպցիայի չափի, տարածվածության և դինամիկայի համապարփակ պատկեր ողջ աշխարհում:

Բացի Կոռուպցիայի ընկալման համաթվից՝ ԹԻ-ի համաշխարհային հետազոտության փաթեթում ներառված են նաև.

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետր (ԿՀԲ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրը ներկայացուցչական հարցման միջոցով չափում է մարդկանց՝ կոռուպցիայի ընկալումն ու փորձը: Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի վերջերս հրապարակված Եվրոպայի և Միջին Ասիայի զեկույցը կարող էք գտնել

<https://www.transparency.org/whatwedo/publication/7493> հասցեում:

Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրի վերաբերյալ վերջին տվյալները կարելի գտնել <http://www.transparency.org/qcb2013/report> հասցեում:

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույց (ԿՅԶ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույցը թեմատիկ զեկույց է, որն ուսումնասիրում է կոռուպցիան առանձին ոլորտում կամ հատվածում: Այն հիմնված է փորձագիտական ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների, ինչպես նաև առանձին դեպքերի ուսումնասիրությունների վրա: Կոռուպցիայի համաշխարհային վերջին զեկույցը կարելի է գտնել <http://www.transparency.org/research/gcr> հասցեում:

*** Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՅ) գնահատում**

Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՅ) գնահատումը տվյալ պետության վերաբերյալ կատարվող ուսումնասիրությունների շարք է, որը տալիս է այդ պետության արդյունավետ կառավարում և օրինականությունն ապահովող առանցքային հաստատությունների (ի թիվս այլ հաստատությունների՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանություններ և հակակոռուպցիոն մարմիններ) ուժեղ և թույլ կողմերը: Չեկույցների ողջ ցանկին ծանոթանալու և Օրինավորության ազգային համակարգի մոդելի մասին ավելի շատ տեղեկատվության համար տե՛ս <http://www.transparency.org/whatwedo/nis> հղումը:

*** Թափանցիկությունը կորպորատիվ հաշվետվություններում (TRAC)**

Սույն ուսումնասիրությունը վերլուծում է, թե աշխարհի ամենամեծ ընկերությունները որքանով են թափանցիկ զեկուցում իրենց կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ: Հետագա տեղեկությունների համար տե՛ս http://www.transparency.org/whatwedo/publication/transparency_in_corporate_reporting_assessing_the_worlds_largest_companies_2014 հղումը: